

Debattartikel: Hur många döva och dövblinda ska lida innan Region Uppsala agerar?

Det är en skandal att döva och dövblinda fortfarande riskerar att stå utan tolk i akuta vårdssituationer i Region Uppsala. År 2025 – och ändå behandlas teckenspråkstalande och dövblinda som om deras liv inte vore lika mycket värda. Hur kan vi acceptera ett system där patienter nekas sitt språk och sin trygghet när det gäller som mest? Förtroendet för sjukvården hos teckenspråkstalande naggas i kanten varje gång situationen om utebliven tolk uppstår. När kan vi känna oss trygga och ha tillit att tolkbeställningar faktiskt görs av sjukvården på alla nivåer?

Regionen påstår att det finns ett akutnummer till Tolkcentralen via telefon och bildtelefon. Men vad hjälper det en dövblind person som är allvarligt sjuk och inte kan använda en mobil? Vad hjälper det en döv patient som får vänta i timmar på akut tolk? I praktiken fungerar inte stödet. I praktiken sviker Region Uppsala sina egna invånare – gång på gång.

Det här är inget missförstånd! Det är en konsekvens av långvarig passivitet och okunskap. Det är ett svek mot språklagen, mot patientlagen och mot FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är ett övergrepp mot människor som bara kräver sin grundläggande rätt: att förstå och bli förstådda när livet står på spel.

För dövblinda är situationen ännu mer livsfarlig. De behöver tolk på plats, som kan kommunicera på taktilt teckenspråk. Ändå saknas det rutiner, beredskap och kunskap i vården. Det betyder att en dövblind person som kommer till akuten kan bli helt isolerad – utan möjlighet att kommunicera sina symptom, sin smärta eller sitt samtycke.

Att detta inte är en enskild händelse bekräftas nu av Diskrimineringsombudsmannen (DO). Den 7 maj 2025 meddelade DO att en döv hjärtpatient som vårdades på Akademiska sjukhuset i Uppsala inte fick tillgång till teckenspråkstolk – varken på plats eller digitalt – under hela sin sjukhusvistelse. Trots att patienten själv begärde tolk och personalen uppgav att de kontaktat tolkcentralen, visade det sig senare att ingen tolkbeställning hade gjorts av sjukvården. DO bedömer att detta utgör diskriminering på grund av funktionsnedsättning och kräver att Region Uppsala betalar 40 000 kronor i ersättning.

Detta fall visar med all tydlighet att Region Uppsala inte bara brister i rutiner – de bryter mot lagen. Det handlar inte längre om okunskap, utan om ett systematiskt åsidosättande av grundläggande rättigheter. Hur många fler ska behöva lida innan regionen tar sitt ansvar?

Ska vi verkligen acceptera att tillgång till vård i Region Uppsala är ett lotteri beroende på om man hör eller ser?

Vi kräver:

- En fungerande akutberedskap för både teckenspråkstolk och dövblindtolk – dygnet runt, året om.
- Obligatorisk utbildning för vårdpersonal om dövas och dövblindas rätt till kommunikation och olika tolkmetoder.

- Att Region Uppsala slutar skylla på systemet och tar sitt fulla ansvar – nu.

Det räcker nu. Alla patienter har rätt till en trygg, säker och tillgänglig vård. Döva och dövblinda är inte andra klassens medborgare. De ska inte behöva tigga om sina rättigheter.

Region Uppsala – hur många fler ska lida innan ni vaknar?

Undertecknad av

Henrik Östman, ordförande för Uppsala Läns Dövas Förening

Teresia Lindberg, ordförande för Föreningen Sveriges Dövblinda Uppsala och Gävleborgs län